

Consultatie Cohesiebeleid

Verslag, 5 oktober 2018

Departement Buitenlandse Zaken

INHOUD

1	ACHTERGROND.....	1
2	ALGEMEEN.....	1
2.1	OPPORTUNITeiten EN POSITIEVE ELEMENTEN IN DE VOORSTELLEN.....	1
2.2	EERDER NEGATIEVE ASPECTEN IN DE VOORSTELLEN	2
2.3	DE VLAAMSE OVERHEID MOET PLEITEN VOOR	2
3	ANTWOORDEN OP CONCRETE VRAGEN	3
3.1	NIEUWE ARCHITECTUUR VAN COHESIEBELEID.....	3
3.2	DOELSTELLINGEN	4
3.3	LINK TUSSEN HET COHESIEBELEID MET HET EUROPEES SEMESTER.....	4
3.4	LINK MET ANDERE FONDSEN EN PROGRAMMA'S.....	4
3.5	EVALUATIE, BEHEER EN CONTROLE	5

1 ACHTERGROND

De Europese Commissie presenteerde in mei haar voorstellen voor het nieuwe Cohesiebeleid post 2020. Met het cohesiebeleid wil Europa de welvaartsverschillen tussen regio's en lidstaten verkleinen en de ontwikkeling van de hele EU op lange termijn stimuleren.

Ook voor Vlaanderen is het cohesiebeleid van groot belang. Via het cohesiebeleid kunnen o.m. Vlaamse bedrijven en organisaties immers beroep doen op Europese subsidies. Deze kunnen dienen o.a. ter bevordering van de kenniseconomie en de uitbouw van de circulaire economie, maar ook om opleidingen te voorzien en jeugdwerkloosheid tegen te gaan.

Het staat buiten kijf dat de onderhandelingen over het nieuwe cohesiebeleid van groot belang zijn voor Vlaanderen. De Vlaamse Overheid gaf haar belanghebbenden daarom via deze bevraging de mogelijkheid om haar standpunten te delen omtrent de voorstellen van de Europese Commissie voor het toekomstige cohesiebeleid (2021-2027). Meer bepaald de voorstellen voor een verordening van het EU Parlement en de Raad betreffende:

[Gemeenschappelijke bepalingen](#)

[Het Europees Sociaal Fonds+ \(ESF+\)](#)

[Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds](#)

[Interreg](#)

Deze bevraging vond plaats in september 2018. Het departement Buitenlandse Zaken en VLEVA organiseerden een informatiesessie op 12 september rond cohesiebeleid. 61 organisaties woonden de infosessie bij. Tijdens dit event deden we een oproep om de bevraging in te vullen.

Uiteindelijk vulden veertien organisaties de vragenlijst in. Waarvan negen organisaties gelinkt aan de steden, provincies of lokale overheden en vijf andere organisaties. Wanneer een vraag niet van toepassing was voor de bevroegde organisatie, vulden ze neutraal in. Vandaar dat neutraal/geen mening vaak terugkomt als antwoord.

Deze bevraging geeft een overzicht van verschillende meningen over de voorstellen voor het nieuwe cohesiebeleid. Bij gebrek aan representativiteit, mag dit rapport echter niet worden gelezen als 'het' algemene standpunt van het Vlaamse middenveld.

2 ALGEMEEN

Uit de bevraging kwamen volgende elementen naar voren over de voorstellen van de Europese Commissie.

2.1 OPPORTUNITEITEN EN POSITIEVE ELEMENTEN IN DE VOORSTELLEN

- De voorgestelde vereenvoudiging is positief.
- Er is blijvend aandacht voor grensoverschrijdende samenwerking.
- De meer ontwikkelde regio's behouden toegang tot het cohesiebeleid.
- Limburg wordt erkend als transitieregio.
- De verhoging van de middelen voor steden en Urban Europe Initiative is positief, hoewel deze verhoging bescheiden is (van 5% naar 6%). Eigenlijk is er minstens een verhoging tot 10% noodzakelijk.

- De toegang tot Interreg fondsen verbeterde voor lokale besturen.
- De beperktere doelstellingen zijn positief en de betere samenhang wordt toegejuicht.
- Er wordt gefocust op klimaat, hoewel ook werd aangegeven dat het gevaar bestaat dat de klimaatdoelstellingen het cohesiebeleid gaat beheersen.
- De betere integratie van fondsen laat toe om middelen efficiënter in te zetten.
- Er wordt voorzien in een betere aansluiting en complementariteit tussen de verschillende programma's.
- Er is een opportuniteit om ruimte te laten om innovaties van anderen op te volgen en te adopteren.
- Het toekomstige cohesiebeleid moet in hoofdzaak een gebiedsgericht ontwikkelingsbeleid blijven op lange termijn.
- De nadruk op geïntegreerde territoriale ontwikkeling is positief. Hiermee wordt de vertaling van het EU beleid op maat van de lokale, bovenlokale en regionale noden gewaarborgd.

2.2 EERDER NEGATIEVE ASPECTEN IN DE VOORSTELLEN

- De daling van de budgetten voor meer ontwikkelde regio's. Dit maakt eventuele geografische concentratie wenselijk.
- Er is nood aan een focus op systemische aanpak in plaats van aan symptoombestrijding te doen.
- De beslissingsmacht wordt bij de managementautoriteit gecentraliseerd. Dit kan synergiën bemoeilijken.
- Er is onvoldoende duidelijkheid over hoe de beleidsdoelstelling 5 ('Europa dichterbij de burgers') in interactie zal gaan met de andere vier beleidsdoelen.
- Er is onvoldoende koppeling met andere conclusies en trajecten binnen de EU instellingen.
- Het feit dat het plattelandsfonds (incl LEADER) uit het cohesiebeleid en uit de CPR werd verwijderd, kan een probleem stellen.
- De link met het Europees Semester (en met de rechtstaat) is op zich een goede zaak, maar de lokale overheden zijn niet (altijd mede) verantwoordelijk voor de stand van zaken op nationaal vlak. Hetzelfde werd opgemerkt voor de macro-economische toestand van de lidstaat, waar de lokale/regionale overheid niet altijd een invloed op heeft.
- Er werd opgemerkt dat de bindende integratie van de excellentievoordeel in de uitvoer van cohesiefondsen, een probleem kan vormen.
- De hogere co-financieringsratio's mogen de begroting van de steden niet extra onder druk zetten.
- Starters, vooral in de ICT wereld, hebben het moeilijk om mee te dingen met de tenders van de fondsen. De wet op de overheidsopdrachten speelt hun parten, omdat die te veel nadruk legt op prijs en product en onvoldoende op ontwikkeling (bv software ontwikkeling).
- De verplichting om in EFRO minstens 85% aan beleidsdoelstelling 1 (Slimmer Europa) en beleidsdoelstelling 2 (groener Europa) te besteden wordt als eerder negatief gepercipieerd.
- De onduidelijkheid van de impact van brexit op programmegebieden en -inhoud. Niettemin mag het cohesiebeleid niet ingezet worden voor de financiering van de gevolgen van brexit, zoals het voorzien van extra douaniers etc.
- De budgetten voor Interreg fondsen daalden in de voorstellen. Daarnaast is in Vlaanderen en Nederland de agenda inhoudelijk van de steden naar de KMOs verschoven.

2.3 DE VLAAMSE OVERHEID MOET PLEITEN VOOR

Algemeen:

- Het vrijwaren van middelen voor cohesiebeleid.

- Pleiten voor het behoud van grensoverschrijdende samenwerking.
- Meer middelen voor de steden voorzien, ook vanwege de Vlaamse overheid. Minstens 10% van de middelen moeten voorzien worden voor grotere steden. Daarnaast wordt er gepleit voor de formule van stads- en regiodeals zoals recent in Nederland werd geïntroduceerd.
- Een betere communicatie tussen EFRO en ESF is nodig, zodat beide programma's een zicht hebben op welke projecten er worden ingediend.

Qua doelstellingen:

- De Vlaamse overheid moet belang schenken aan werkbaar werk.
- ESF, EFRO en Interreg beter inzetbaar maken voor projecten rond sociale dienstverlening, welzijn en gezondheid.
- het cohesiebeleid mag in functie staan van de Europese bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs).
- Belang schenken aan digitalisering en de effecten hiervan op de maatschappij.
- Een groter belang (financieel, concretisering en verplichting) geven aan 5de beleidsdoelstelling, met name het 'dichter bij de burger staan'.

Qua structuur:

- Ervoor pleiten dat het Comité van Toezicht beslist, in plaats van de Management Autoriteit.
- Meer transparantie en meer gelijke procedures in beslissingen is noodzakelijk.
- Soms is het beter om op subregio's te focussen binnen een provincie, dan op provinciaal niveau. Zo kunnen de middelen van het cohesiebeleid aangewend worden voor duidelijke knelpunten die spelen binnen een bepaald deel van de provincie, zoals werkloosheid of slechte bereikbaarheid.
- Naar analogie met EFRO, zou een projectidee een eerste keer afgetoetst kunnen worden bij een stuurgroep ESF.
- De complementariteit van de instrumenten zou meer verduidelijkt moeten worden.
- Pleit ervoor om de steden/stadsregio's een actievere rol te laten spelen in het besluitvorming/beheer/uitvoeringproces op EU en lidstaatsniveau.
- De EU moet de administratieve regels van de diverse nationale managementautoriteiten monitoren en doorlichten op hun mate van vereenvoudiging en afstemming. De EU moet kunnen ingrijpen indien de lidstaten onvoldoende werk maken van de administratieve vereenvoudiging.

3 ANTWOORDEN OP CONCRETE VRAGEN

In de bevraging werd ook steeds de mogelijkheid gegeven om het gegeven antwoord te duiden. Vele organisaties maakten hiervan gebruik. Vele van de diepgaandere antwoorden werden hierboven meegenomen, alsook in het meer uitgebreide rapport dat intern, binnen het departement Buitenlandse Zaken, wordt gebruikt.

3.1 NIEUWE ARCHITECTUUR VAN COHESIEBELEID

De respondenten vinden de nieuwe architectuur van Interreg, met zijn 5 componenten, een overwegend **positieve** verandering. Één organisatie gaat hier niet mee akkoord.

Ook de nieuwe structuur van het ESF+ wordt **positief** beoordeeld.

De meningen zijn **verdeeld** over al dan niet opname van het EGF (EU fonds voor aanpassing aan de globalisering) in ESF+. Twee organisaties vinden dat het EGF niet zou moeten worden opgenomen in ESF+, vier organisaties vinden dat dit wel moet worden opgenomen. Acht respondenten hebben geen mening of staan neutraal tegenover deze vraag.

3.2 DOELSTELLINGEN

De vijf beleidsdoelstellingen (CPR art.4) zijn **goed** gekozen. Slechts één organisatie gaf aan hier niet mee akkoord te gaan.

De specifieke doelstellingen inzake ESF+ zijn **goed** gekozen (art 3 en 4 ESF+). Vier organisaties hadden geen mening en tien organisaties vonden de doelstellingen goed gekozen.

De specifieke doelstellingen inzake EFRO (EFRO/CF art. 2) zijn voornamelijk **goed** gekozen, slechts één respondent gaf aan hier niet mee akkoord te gaan.

De specifieke doelstellingen inzake Interreg (Interreg art. 14) zijn **voornamelijk goed** gekozen, hoewel één respondent aangaf hier niet mee akkoord te gaan.

De respondenten staan voornamelijk **positief** tegenover de thematische concentratie inzake ESF+ (ESF+ art 7), hoewel negen organisaties aangeven hier geen mening over te hebben. Vijf organisaties vinden dit een goede zaak.

De meningen zijn **verdeeld** m.b.t. de thematische concentratie inzake EFRO (EFRO/CF art 3). Drie organisaties vinden dit geen goede zaak, zes organisaties staan er neutraal tegenover en vijf organisaties staan er positief tegenover.

Omtrent de thematische concentratie inzake Interreg zijn de meningen **verdeeld** (Interreg art. 15). Drie organisaties vinden dit geen goede zaak. Zeven organisaties hebben geen mening of staan hier neutraal tegenover en vier organisaties gaan akkoord met de stelling.

3.3 LINK TUSSEN HET COHESIEBELEID MET HET EUROPEES SEMESTER

De meningen zijn **verdeeld** over de vraag of de versterkte link tussen het cohesiebeleid en het Europese Semester een goede zaak is. Vijf organisaties gaan niet akkoord met de stelling. Drie organisaties gaan wel akkoord, terwijl zes organisaties aangeven hier neutraal tegenover te staan of geen mening hebben.

Ook over de link tussen ESF+ en de landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europese Semester zijn de meningen **verdeeld**. Vier organisaties gingen niet of helemaal niet akkoord met de stelling dat dit een goede zaak is. Zes respondenten hadden geen mening en twee organisaties vonden dit wel een goede zaak.

3.4 LINK MET ANDERE FONDSEN EN PROGRAMMA'S

Organisaties waren **het niet eens** over de vraag of de overdracht van middelen van een programma naar een fonds in gedeeld beheer of naar een instrument in (in)direct beheer (CPR art 21) een positieve zaak is. Eén respondent reageerde negatief, vier positief en negen neutraal.

Twaalf van de veertien respondenten antwoordden **neutraal** over de vraag over de mogelijkheden voor overdracht van middelen naar InvestEU (CPR art. 21(1)). Één organisatie antwoordde positief en één negatief.

Respondenten vonden overwegend dat er voldoende synergiën mogelijk zijn tussen het cohesiebeleid en andere domeinen zoals Horizon Europe. Zeven van de 12 organisaties gaven aan dat er volgens hen voldoende synergiën mogelijk zijn, terwijl er voor één organisatie niet voldoende synergiën mogelijk zijn. De andere zes antwoordden neutraal.

3.5 EVALUATIE, BEHEER EN CONTROLE

Zes respondenten antwoorden **positief** op de vraag rond de tussentijdse evaluatie (5+2) en de mogelijke herprogrammering. Één organisatie vond dat er niet voldoende synergiën mogelijk zijn, terwijl zeven respondenten geen mening hadden.

Voor zes respondenten gaan de voorgestelde vereenvoudigingen inzake beheer en controle niet ver genoeg. Voor drie respondenten gingen ze ver genoeg en één organisatie vond dat de voorgestelde vereenvoudigingen te ver gaan. Vier organisaties hadden geen mening of stonden neutraal tegenover de vraag.

De meeste organisaties (elf van de veertien) vinden het groeperen van allerlei stedelijke initiatieven onder het stedelijke Europa-initiatief overwegend een goede zaak. Drie organisaties staan hier neutraal tegenover.

De nieuwe bepalingen inzake territoriale ontwikkeling zijn volgens vijf organisaties overwegend **een goede zaak**, hoewel één organisatie aangaf dat ze dit een slechte zaak vinden. Dit hoewel acht respondenten antwoordden dat ze geen mening hadden.